

OFFENTLIGE UDGIFTER 23. september 2023

Der er ikke råd til både velfærd og skattelempelser

Regeringen siger, at der ikke er et modsætningsforhold mellem velfærd og skattelempelser. Men de seneste mange års politik har vist det modsatte.

DEBATINDLÆG

Skrevet af

Gustav Elias Dahl
Senioranalytiker

Jon Nielsen
Chefanalytiker

Sebastian Schwartz
Stud.polit.

Kontakt

Senioranalytiker

Gustav Elias Dahl

📞 42 49 30 37

✉️ gd@ae.dk

Kommunikationschef

Jesper Kirkbak

📞 50 73 71 34

✉️ jk@ae.dk

Regeringspartierne forsøger i øjeblikket at bilde danskerne ind, at vi både kan få et bedre velfærdssamfund og flere skattelettelser i de kommende år.

"Det er endnu en af de gode ting ved denne her regering. Det er, at vi er blevet fri for den falske modsætning: velfærd eller skattelettelser. Vi skal have begge dele for at klare os. Både nu, men også om 5, 10 og 20 år," [lød det](#) for nyligt fra Jakob Ellemann-Jensen. Samme budskab [fortalte](#) Lars Løkke på et pressemøde, og onsdag [begravede](#) Socialdemokratiet sit gamle slogan om "velfærd frem for skattelettelser".

Det lyder jo fortræffeligt, at vi både kan få en bedre velfærd og samtidig betale mindre i skat. Desværre er det også forkert.

For nyligt viste vi i Arbejderbevægelsens Erhvervsråd i en [analyse](#), at velfærden har været underfinansieret med 23 milliarder siden 2015, og at pengene i overvejende grad er gået til skattelettelser.

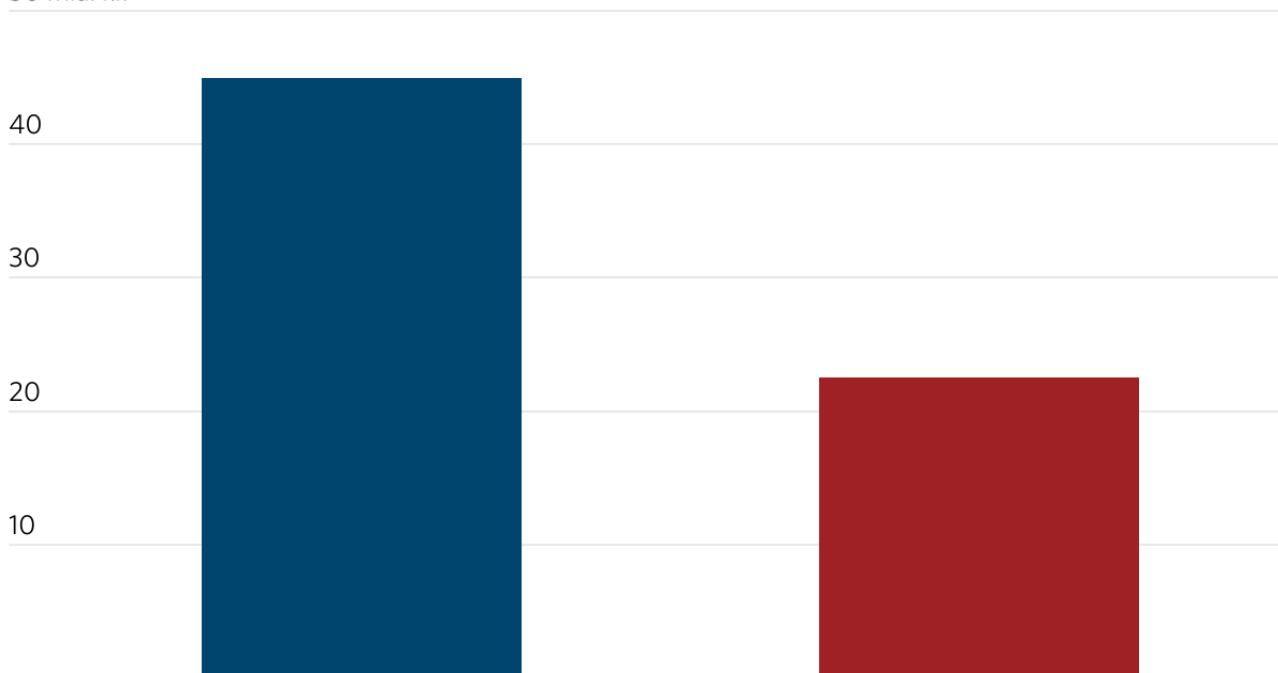
Men hvad betyder det egentlig, at velfærden har været underfinansieret?

Velfærden er underfinansieret med 22,5 milliarder kroner siden 2015

Figuren viser væksten i udgiftsbehovet opgjort af Finansministeriet sammenlignet med den faktiske vækst i det offentlige forbrug for perioden 2015-2023.

■ Velfærdens udgiftsbehov ifølge Finansministeriet ■ Vækst i faktiske udgifter

50 mia. kr.

Anm.: Tallene er korrigeret for midlertidige covid-19-udgifter.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) • Kilde: AE på baggrund af Finansministeriet

Uændret serviceniveau kræver investeringer

Hvis vi vil opretholde det samme serviceniveau i fremtiden, som vi har i dag, skal vi løbende bruge flere penge på velfærden. Det er der overordnet to grunde til: 1) demografiens udvikling og 2) borgerne bliver mere velstående.

Demografisk har vi et stigende befolkningstal, og udviklingen sker på en måde, hvor der i de kommende år kommer flere børn og ældre. Det betyder, at udgifterne til plejehjem, sundhed og daginstitutioner vil stige. Følger budgettet ikke med den demografiske udvikling, er der færre kroner per borger.

” *Det lyder jo fortræffeligt, at vi både kan få en bedre velfærd og samtidig betale mindre i skat. Desværre er det også forkert.*

Gustav Elias Dahl, Jon Nielsen og Sebastian Schwartz

Men det er ikke kun den demografiske udvikling, der har betydning for, om velfærden i fremtiden bliver opretholdt på samme niveau som i dag. Velstanden i Danmark stiger – vi borgere bliver generelt rigere og rigere – og det betyder, at vores forventninger til service stiger. Det gælder også offentlige velfærdstilbud.

I takt med den teknologiske udvikling vænner vi os løbende til ny og bedre teknologi. De fleste har efterhånden nok vænnet sig til fladskærms-tv frem for billedrørfjernsyn, og de fleste foretrækker en smartphone frem for en Nokia 3310.

På samme måde stiger standarderne og forventningerne til teknologien i de offentlige services. Når vi skal opereres, forventer vi, at udstyret, medicinen og behandlingsmetoderne på hospitalet er tidssvarende. Men det kræver, at budgettet følger med.

Og så er det ikke kun borgernes forventninger, der stiger i takt med velstanden. Det gør lønningerne i det offentlige også. Hvis vi vil have det samme antal medarbejdere per bruger, er det nødvendigt, at også lønbudgettet følger med velstandsudviklingen.

Derfor er det nødvendigt, at det offentlige forbrug følger både den demografiske udvikling og den generelle velstandsstigning i samfundet, hvis borgerne skal opleve status quo i fremtiden.

Når Finansministeriet beregner holdbarheden i de offentlige finanser i fremtiden, indregner deres økonomer netop både den demografiske udvikling og den stigende velfærd. I deres langsigtede fremskrivninger kaldes dette ”det neutrale forløb”, og det er den udvikling i udgifterne, som ministeriet regner med, når dansk økonomi fremskrives 20 eller 50 år ud i fremtiden.

” Derfor er det nødvendigt, at det offentlige forbrug følger både den demografiske udvikling og den generelle velstandsstigning i samfundet, hvis borgerne skal opleve status quo i fremtiden

Gustav Elias Dahl, Jon Nielsen og Sebastian Schwartz

Og så er vi tilbage ved underfinansieringen. For Finansministeriet har opgjort, at udgiftsbehovet siden 2015 og frem til i dag er vokset med 45 milliarder kroner. Det betyder, at hvis velfærdsniveauet skulle have været holdt på samme niveau som i 2015, skulle politikerne have brugt 45 milliarder kroner mere end dengang. Men de faktiske udgifter er kun steget med det halve.

Med andre ord: Velfærden har været underfinansieret med 22,5 milliarder kroner. Det er slet ikke overraskende, hvis borgerne har en oplevelse af, at kvaliteten er forringet de seneste år.

Den gradvise underfinansiering har kunnet mærkes i [folkeskolen](#), hvor hver femte skole lukkede mellem 2008 og 2019, på [socialområdet](#) og i [psykiatrien](#), hvor udgifterne siden 2014 har haltet efter antallet af brugere, og i [ældreplejen](#), hvor der er blevet færre hjemmehjælpstimer per ældre.

Råderummet er ikke "overskydende penge"

Én ting er fortidens forsømmelser og forringelser, men nu har vi jo et historisk stort økonomisk råderum, og så er der vel penge nok til, at vi kan få i både pose (skattelempelser) og i sæk (velfærd)?

Nej, for det økonomiske råderum er ikke et mål for "overskydende" penge, som frit kan bruges på skattelempelser uden omkostninger for velfærden.

Der kommer ganske rigtigt flere skatteindtægter i statskassen, i takt med at indkomsterne i samfundet stiger. Det er disse ekstra forventede indtægter i 2030, der udgør det økonomiske råderum. Problemet er bare, at udgiftsbehovet, der er nødvendigt for at følge de demografiske ændringer og øgede serviceforventninger, følger tilsvarende med op. Men den del er ikke trukket fra i råderummet.

Som tommelfingerregel [betyder det](#), at skattetrykket skal holdes nogenlunde uændret i fremtiden, hvis vi skal opretholde et uændret serviceniveau i det offentlige. Sænker man skatten, må man slække på serviceniveauet, og hæver man skatten, kan man omvendt få en bedre service. Det er egentlig ret simpelt.

Et "løft" er ikke altid en forbedring

En kilde til forvirring er måske, at investeringer i velfærden, der blot understøtter det eksisterende serviceniveau, ofte omtales som "løft" af velfærden. Regeringen [meldte tilbage i maj ud](#), at den ville give et "løft" af sundhedsvæsenet på 5 milliarder kroner frem mod 2030. Men alene på sundhedsområdet skal der investeres omkring 20 milliarder mere frem mod 2030 bare for at opretholde det serviceniveau, vi har i dag, når man indregner både den demografiske udvikling og velstandsudviklingen. De penge har regeringen ikke fuldt ud afsat – heller ikke med den yderligere tilførsel på 5 milliarder. Derfor er det en tilsnigelse at betegne midlerne som et "løft". Der er snarere tale om, at serviceniveauet ikke forringes lige så meget som ellers.

” *Det er at gøre regning uden vært, hvis regeringen uddeler store skattelempelser i den kommende tid uden samtidig at pege på hvilke velfærdsområder, der skal stå for skud*

Gustav Elias Dahl, Jon Nielsen og Sebastian Schwartz

Jakob Ellemann-Jensen lovede for nyligt, at regeringens kommende 2030-plan kommer til at indeholde [milliardstore skattelempelser](#), udover dem regeringen allerede har bebudet i regeringsgrundlaget. Men det er at gøre regning uden vært, hvis regeringen uddeler store skattelempelser i den kommende tid uden samtidig at pege på hvilke velfærdsområder, der skal stå for skud.

Siden årtusindskiftet er skatten samlet set blevet [sænket med 60-65 milliarder](#). Fortsætter vi ad den vej, vil det uvægerligt betyde, at velfærden forringes. Særligt hvis der også skal findes penge til andre formål, som for eksempel klima eller andre politiske prioriteter i de kommende år.

Man kan som bekendt ikke både blæse og have mel i munden. Det gælder også valget mellem velfærd og skattelempelser.